

natuurtoets

Quickscan natuurtoets Tramdijk Oost, Lemmer

Inventarisatie en beoordeling in het kader van natuurwetgeving en -beleid

Opdrachtgever

Rho adviseurs bv

Status

Definitief

Emmastraat 16
8011 AG Zwolle

T (038) 423 64 64

E info@ecogroen.nl

I www.ecogroen.nl

Colofon

Titel

Quickscan natuurtoets Tramdijk Oost, Lemmer

Subtitel

Inventarisatie en beoordeling in het kader van natuurwetgeving en -beleid

Projectcode	Datum	Status
17-530	23 november 2017	Definitief

Auteur(s)

M.A. (Martin) Heinen

Tweede lezer

A. (Adriaan) de Gelder

Opdrachtgever

Rho adviseurs bv

© Ecogroen bv

Alles uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt, mits onder vermelding van bron en status.

Heinen, M.A. (2017). Quickscan natuurtoets Tramdijk Oost, Lemmer. Inventarisatie en beoordeling in het kader van natuurwetgeving en -beleid. Rapport 17-530. Ecogroen bv Zwolle.

Inhoud

Samenvatting	1
1. Inleiding	3
1.1 Aanleiding en doelstelling	3
1.2 Wettelijk kader	3
1.3 Huidige situatie en voorgenomen ontwikkelingen	4
1.4 Algemene opzet onderzoek	5
2. Bescherming gebieden	6
2.1 Natura 2000	6
2.2 Natuurnetwerk Nederland	6
3. Soortbescherming	7
3.1 Onderzoeksmethode	7
3.2 Flora	7
3.3 Zoogdieren	8
3.4 Broedvogels	11
3.5 Amfibieën	12
3.6 Vissen	13
3.7 Overige soortgroepen	13
4. Geraadpleegde bronnen	14
Bijlagen	
Bijlage 1 – Verspreidingskaart Roek	

Samenvatting

Aanleiding en doelstelling

Adviesbureau Rho heeft Ecogroen gevraagd een quickscan natuurtoets op te stellen voor het actualiseren van een door Ecogroen uitgevoerde quickscan voor het bestemmingsplangebied Tramdijk Oost in Lemmer. Wet- en regelgeving voor bescherming van natuur verplichten vooraf te toetsen of activiteiten conflicteren met beschermde natuurwaarden.

De natuurtoets wordt door de initiatiefnemer gebruikt voor het toetsen van de werkzaamheden in de volgende fase in het gebied Tramdijk Oost. De natuurtoets is bedoeld om inzicht te verkrijgen in aanwezige natuurwaarden en mogelijke effecten van het plan of voorgenomen activiteiten.

Huidige situatie en voorgenomen ontwikkelingen

Het plangebied is gelegen aan de noordoostzijde van Lemmer, globaal tussen de Tramdijk, Wielewei, Straatweg en Melkweg. Het oorspronkelijk agrarisch gebied is deels bebouwd en ingericht als nieuwbouwwijk. De overgebleven open terreingedeelten bestaan uit ruige graslanden met natte laagten en kwelplekken en braakliggende gronden op veen. De percelen zijn gescheiden door watergangen. Deze open delen worden in de toekomst bij de nieuwbouwwijk betrokken en bebouwd. Een concrete invulling is er nog niet.

De open ruimtes in de nieuwe woonwijk, braakterreinen, graslandpercelen, watergangen en de bomenrijen rondom de aangrenzende begraafplaats en langs de Melkweg zijn onderzocht tijdens de quickscan natuurtoets.

Gebiedsbescherming

Het plangebied ligt niet in Natura 2000-gebied. Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied is IJsselmeer, gelegen op een afstand van circa 2,8 kilometer ten westen van het plangebied. Het dichtstbij gelegen gebied in het Natuurnetwerk Nederland is Grutte Brekken op een afstand van circa 800 meter. De voorgenomen plannen hebben geen invloed op Natura 2000-gebieden en het NNN.

Soortbescherming

- Er zijn vanwege het ontbreken van bebouwing en bomen met geschikte holten in het plangebied geen vaste verblijfplaatsen voor vleermuizen aanwezig of te verwachten. Van schade aan (onmisbare) vliegroutes en foerageergebieden van vleermuizen is ook geen sprake.
- Er zijn geen vaste verblijfplaatsen van internationaal en nationaal beschermde zoogdieren zonder provinciale vrijstelling aanwezig. Wel komen vaste verblijfplaatsen van enkele algemene, nationaal beschermde zoogdiersoorten met provinciale vrijstelling voor.

- Langs de Melkweg, aan de rand van het plangebied, is een roekenkolonie aanwezig. De roekennesten zijn jaarrond beschermd. Het plangebied fungeert als niet onmisbaar foerageergebied van Roek. Verder zijn in het plangebied diverse algemeen voorkomende broedvogelsoorten van graslanden, ruigten en oevers aanwezig en te verwachten.
- In het plangebied zijn algemene nationaal beschermde amfibieën met provinciale vrijstelling voortplantend en overwinterend te verwachten.
- In het plangebied zijn geen beschermde planten, vissen, reptielen of ongewervelden aangetroffen of te verwachten.

Eindconclusie en aanbevelingen

- Bij de geplande ingrepen kunnen enkele exemplaren en verblijfplaatsen van algemene nationaal beschermde zoogdieren en amfibieën verloren gaan. Voor deze soorten geldt in voorliggende situatie automatisch een provinciale vrijstelling van de verbodsartikelen uit de Wet natuurbescherming, waardoor het nemen van vervolgstappen voor deze soorten niet aan de orde is.
- Er zijn als gevolg van de voorgenomen plannen geen negatieve effecten te verwachten op de roekenkolonie aan de rand van het plangebied en foerageergebieden van Roek. Het nemen van vervolgstappen is niet aan de orde.
- Werkzaamheden die broedbiotopen van alle aanwezige vogels verstoren of beschadigen dienen te allen tijde te worden voorkomen. Dit is voor de meeste soorten mogelijk door gefaseerd te werken en de uitvoering in elk geval op te starten in de periode voor half maart en na eind juli of het plangebied te controleren op broedende vogels en nesten binnen de invloedssfeer van de plannen. Voor het broedseizoen wordt geen standaardperiode gehanteerd, maar is het van belang of een broedgeval wordt verstoord, ongeacht de datum.

1. Inleiding

1.1 Aanleiding en doelstelling

Adviesbureau Rho heeft Ecogroen gevraagd een quickscan natuurtoets op te stellen voor het actualiseren van een door Ecogroen uitgevoerde quickscan voor het bestemmingsplangebied Tramdijk Oost in Lemmer (Veeman & Heinen 2007). Wet- en regelgeving voor bescherming van natuur verplichten vooraf te toetsen of activiteiten conflicteren met beschermde natuurwaarden.

De natuurtoets wordt door de initiatiefnemer gebruikt voor het toetsen van de werkzaamheden in de volgende fase in het gebied Tramdijk Oost. De natuurtoets is bedoeld om inzicht te verkrijgen in aanwezige natuurwaarden en mogelijke effecten van het plan of voorgenomen activiteiten. Tijdens het onderzoek zijn te verwachten effecten van het plan getoetst aan de wettelijke bescherming van soorten en natuurgebieden. Het onderdeel houtopstanden is niet aan de orde omdat er geen bomen worden gekapt. Het uitgevoerde onderzoek en de resultaten er van zijn in voorliggende rapportage beschreven.

1.2 Wettelijk kader

Wet natuurbescherming

De Wet natuurbescherming (Staatsblad 2016) regelt de bescherming van Natura 2000-gebieden, soorten en houtopstanden. In dit rapport gaan wij in op de soortbescherming en gebiedsbescherming. Voor de volledige wettekst van de Wet natuurbescherming verwijzen wij naar: <http://wetten.overheid.nl/BWBR0037552/2017-01-01>. In onderstaand kader 1.1 geven we een samenvatting van de relevante wetteksten.

Kader 1.1 Wet natuurbescherming

Gebiedsbescherming (Natura 2000)

Artikelen 2.1 tot en met 2.12 van de Wet natuurbescherming regelen de bescherming van Natura 2000-gebieden (Vogel- en Habitatrichtlijngebieden). Voor Natura 2000-gebieden zijn instandhoudingsdoelen opgesteld voor habitats, soorten, broedvogels en / of niet-broedvogels. In artikel 2.7 verplicht de Wet natuurbescherming om vooraf te beoordelen of ingrepen / activiteiten in of in de nabijheid van Natura 2000-gebieden significant negatieve effecten kunnen hebben op de voor deze gebieden aangewezen instandhoudingsdoelen. Mocht sprake zijn van (significant) negatieve effecten dan kan het aanvragen van vergunning bij bevoegd gezag (veelal de provincie waarbinnen de ingreep of activiteit plaatsvindt) aan de orde zijn.

Soortbescherming

Artikelen 3.1 tot en met 3.11 van de Wet natuurbescherming regelen de bescherming van soorten. De bescherming is opgedeeld in vijf categorieën met soorten:

- Vogels met jaarrond beschermde nesten;
- Overige vogels;
- Soorten van de Habitatrichtlijn (bijlage IV) en de Verdragen van Bern (bijlage II) en Bonn (bijlage I);
- Overige soorten die op nationaal niveau beschermd zijn en waarvoor provinciaal geen vrijstelling geldt;
- Overige soorten die op nationaal niveau beschermd zijn, maar waarvoor provinciaal wel een vrijstelling geldt.

Voor vogels geldt dat er twee categorieën zijn: de vogels met jaarrond beschermde nesten (o.a. Huismus, Gierzwaluw en Buizerd) en de overige broedvogels. Vogels met jaarrond beschermde nesten hebben een strikte beschermingsstatus binnen de Wet natuurbescherming. Van overige broedvogels zijn hun nesten alleen tijdens de broedseizoen beschermd (periode van nestbouw, eileg, broeden en voeren van de jongen op het nest).

Voor soorten van de Habitatrictlijn en de Verdragen van Bern en Bonn zijn in artikel 3.5 verboden vastgelegd (o.a. verboden om dieren te doden en voortplantings- of rustplaatsen te vernielen) en geldt een strikte beschermingsstatus. Soorten die op nationaal niveau beschermd zijn, kunnen ingedeeld worden in twee categorieën. Provincies mogen besluiten om bepaalde soorten vrij te stellen van bescherming in het kader van ruimtelijke ingrepen, beheer en onderhoud. In de meeste provincies geldt - onder andere voor ruimtelijke ontwikkelingen - een vrijstelling voor een selectie van zoogdieren en amfibieën. Voor de overige soorten gelden vergelijkbare verboden (zie artikel 3.10) als voor soorten van de Habitatrictlijn en de Verdragen van Bern en Bonn en geldt eveneens een strikte beschermingsstatus.

Voor het overtreden van verbodsartikelen bij ruimtelijke ingrepen is het noodzakelijk om ontheffing aan te vragen bij bevoegd gezag (veelal de provincie waarbinnen de ingreep plaatsvindt). Voor het verkrijgen van een ontheffing dient een uitgebreide rapportage opgesteld te worden waarin o.a. wordt aangegeven hoe gezorgd wordt dat schade tot een minimum beperkt blijft en of compenserende maatregelen aan de orde zijn.

Bescherming van houtopstanden

Artikelen 4.1 tot en met 4.9 van de Wet natuurbescherming regelen de bescherming van houtopstanden buiten de bebouwde kom, voorheen geregeld in de Boswet.

Besluit algemene regels ruimtelijke ordening

De bescherming van het Nationaal natuurnetwerk (NNN) is vastgelegd in het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro) en uitgewerkt in provinciale verordeningen en bestemmingsplannen. De bescherming van het NNN staat geheel los van de Wet natuurbescherming.

In het Barro staat dat bij provinciale verordening gebieden moeten worden aangewezen die het Natuurnetwerk Nederland vormen. De ligging van die gebieden wordt geometrisch vastgelegd. Bij provinciale verordening worden in het belang van de bescherming, instandhouding en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden, regels gesteld omtrent de inhoud van bestemmingsplannen en omgevingsvergunningen. Voor nieuwe ontwikkelingen binnen het NNN, waarbij wordt afgeweken van het bestemmingsplan, geldt een 'nee, tenzij'-afweging. Dit houdt kortweg in dat significante aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN niet toegestaan is. Regels voor beoordeling van effecten op het NNN zijn vastgelegd in provinciale verordeningen.

1.3 Huidige situatie en voorgenomen ontwikkelingen

Het plangebied is gelegen aan de noordoostzijde van Lemmer, globaal tussen de Tramdijk, Wielewei, Straatweg en Melkweg (zie figuur 1.1 volgende pagina). Het oorspronkelijk agrarisch gebied is deels bebouwd en ingericht als nieuwbouwwijk. De overgebleven open terreingedeelten bestaan uit ruige graslanden met natte laagten en kwelplekken en braakliggende gronden op veen. De percelen zijn gescheiden door watergangen. Deze open delen worden in de toekomst bij de nieuwbouwwijk betrokken en bebouwd. Een concrete invulling is er nog niet.

Figuur 1.1: Ligging van het plangebied (binnen zwarte omlijning). Bron luchtfoto: ESRI World Imagery.

1.4 Algemene opzet onderzoek

De quickscan natuurtoets is gebaseerd op één dagbezoek in 2017, bekende verspreidingsgegevens (zie hoofdstuk 4 Geraadpleegde bronnen) en ecologische principes. Uit de verzamelde informatie volgt een korte beschrijving van de verwachte effecten van de ruimtelijke ingreep op beschermde gebieden (hoofdstuk 2) en soorten (hoofdstuk 3). Daarnaast is beschreven welke mitigerende (verzachtende) maatregelen eventueel nodig zijn om overtreding van de Wet natuurbescherming te voorkomen.

2. Bescherming gebieden

2.1 Natura 2000

Het plangebied ligt niet in Natura 2000-gebied. Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied is IJsselmeer, gelegen op een afstand van circa 2,8 kilometer ten westen van het plangebied. Directe effecten op soorten of habitats waarvoor het gebied is aangewezen zijn niet te verwachten.

Sinds 1 juli 2015 is het Programma Aanpak Stikstof (PAS) in werking, waarmee de potentiële toename van stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden in beeld kan worden gebracht. Emissie van stikstofoxiden ontstaat onder andere door verbranding van fossiele brandstoffen bij stook van CV-installaties of in het verkeer. De stikstof slaat in het plangebied en omgeving neer (stikstofdepositie) en kan negatieve effecten op beschermde natuur hebben tot op vele kilometers afstand van de bron.

De emissie als gevolg van de voorgenomen inrichting van het plangebied als woonlocatie en daarmee gepaard gaande vervoersbewegingen is ten tijde van het schrijven van dit rapport nog niet vast te stellen. Ook is het niet duidelijk of het gebruik als woonwijk en de toegenomen verkeersintensiteit en uitstoot als gevolg van bewoning leiden tot een hogere stikstofuitstoot.

Omdat het Natura 2000-gebied IJsselmeer is aangewezen als open water en als rustgebied voor overwinterende vogels zijn effecten van stikstofuitstoot niet aan de orde. Het dichtstbij gelegen Natura 2000-gebied, dat eventueel gevoelig is voor stikstofuitstoot is Rottige Meenthe en Brandmeer op een afstand van circa 10 kilometer. Deze afstand is dusdanig groot dat een negatief effect op de instandhoudingsdoelen niet wordt verwacht. Het in beeld brengen van de verwachte stikstofdepositie met het rekenprogramma AERIUS is dan ook niet aan de orde.

2.2 Natuurnetwerk Nederland

In het Provinciaal Natuurbeheerplan (Provincie Fryslân 2016) is het Natuurnetwerk Nederland vertaald in de Planologische Ecologische Hoofdstructuur (Planologische EHS). Het dichtst bij gelegen gebied in de EHS is Grutte Brekken op een afstand van circa 800 meter.

Op basis van recente uitspraak van de Raad van State^[1] dient in verband met goede ruimtelijke ordening, externe werking op het NNN altijd beoordeeld te worden. De plannen voor uitbreiding van de nieuwbouwwijk en eventuele effecten van lokale drooglegging en toenemende stikstofuitstoot (als gevolg van bewoning en verkeer) hebben geen effect op het halen van beheerdoelen voor het gebied Grutte Brekken. De beheerdoeltypen voor dit gebied zijn 'Zoete plas, Vochtig weidevogelgrasland en Moeras' (Provincie Fryslân 2017). Het gebied ondervindt geen negatieve effecten van genoemde activiteiten, mede door de tussenliggende barrière van infrastructuur en bebouwing in een stedelijke omgeving.

^[1] ABRVS Uitspraak 201509359/1/R1

3. Soortbescherming

3.1 Onderzoeksmethode

Voorliggende ecologische beoordeling is gebaseerd op raadpleging van de Nationale databank Flora en Fauna (NDFP)¹ op 30 oktober en 14 november 2017 en een locatiebezoek op 31 oktober 2017. Het veldbezoek is onder goede weersomstandigheden (af en toe een lichte bui) uitgevoerd door een ervaren inventarisatiemedewerker van Ecogroen.

Tijdens het veldbezoek zijn vooral de niet bebouwde delen van het plangebied onderzocht, zoals de open ruimtes in de nieuwe woonwijk, braakterreinen, graslandpercelen, watergangen en de bomenrijen rondom de aangrenzende begraafplaats en langs de Melkweg.

Er is met name aandacht besteed aan de beschermde soorten binnen de Wet natuurbescherming, met extra aandacht voor flora, vleermuizen, broedvogels met jaarrond beschermde nesten, Waterspitsmuis, amfibieën en vissen. Bomenrijen langs de rand van het plangebied zijn geïnspecteerd op aanwezige holten en nesten en de watergangen zijn bemonsterd met een steeknet.

In combinatie met de terreingesteldheid, bekende verspreidingsgegevens en expert judgement is vervolgens een uitspraak gedaan over mogelijk aanwezige beschermde soorten. In onderstaande paragrafen worden de onderzochte soortengroepen beschreven die in het plangebied en de directe omgeving zijn aangetroffen en te verwachten.

3.2 Flora

In het plangebied zijn algemene plantensoorten van graslanden, braakliggende terreinen, ruigten en watergangen aanwezig. Waargenomen soorten zijn onder andere Grote kaardenbol, Engels raaigras, Gladde witbol, Kruidende boterbloem, Pitrus, Grote brandnetel, Zevenblad, Riet, Grote egelskop, Grote en kleine lisdodde, Brede waterpest, Drijvend fonteinkruid, Holpijp en Liesgras.

Er zijn geen beschermde plantensoorten of plantensoorten van de Rode Lijst aangetroffen in het plangebied. Gezien de biotoomstandigheden zijn deze soorten in het plangebied ook niet te verwachten. Het nemen van vervolgstappen voor beschermde planten of soorten van de Rode Lijst is niet aan de orde.

¹ Op de gegevens van de NDFP rusten auteursrechten.

3.3 Zoogdieren

Vleermuizen

Het leefgebied van de in artikel 3.5 (Habitatrichtlijn bijlage IV) beschermde vleermuizen bestaat uit verblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden (zie ook kader 3.1 volgende pagina). Hieronder worden deze onderdelen nader beschreven.

Kader 3.1. Vleermuizen

Verblijfplaatsen

Verblijfplaatsen kunnen zich bevinden in donkere en voor vleermuizen bereikbare ruimten in bomen, huizen, kelders et cetera en kunnen aanwezig zijn in de vorm van kraamverblijven / zomerverblijven, baltslocaties / paarverblijven en winterverblijven. Verstoring, beschadiging, vernietiging of het verwijderen van deze verblijfplaatsen is verboden.

Vliegroutes

Voor oriëntatie tijdens de trek van en naar hun verblijfplaatsen en foerageergebieden gebruiken vleermuizen veelal jarenlang dezelfde structuren. Vanwege dit traditiegetrouwe gedrag van vleermuizen vormen bepaalde lijnvormige structuren (bijvoorbeeld rijen woningen, watergangen en bomenrijen) een belangrijk onderdeel van een vliegroute. Wanneer alternatieve structuren ontbreken zijn dergelijke structuren 'onmisbaar' en zodoende beschermd.

Foerageergebieden

Locaties waar insecten aanwezig zijn, bijvoorbeeld langs randen van bossen, bomenrijen of boven water zijn van belang als foerageergebied voor vleermuizen. Foerageergebied van vleermuizen geniet binnen de Wet natuurbescherming echter geen juridische bescherming, tenzij het onmisbaar is voor het voortbestaan van een populatie.

Vaste verblijfplaatsen

Uitgezonderd de nieuwbouwwoningen, is er geen bebouwing in het plangebied aanwezig. Er zijn geen vaste verblijfplaatsen van gebouw bewonende vleermuizen te verwachten die door de uitbreidingsplannen worden bedreigd. In de bomen aan de rand van het plangebied (langs de Melkweg en de begraafplaats) zijn ook geen holtes of openingen aanwezig die potentieel geschikt zijn als verblijfplaats van vleermuizen. De voorgenomen ontwikkelingen hebben dan ook geen negatieve effecten op vaste verblijfplaatsen van vleermuizen. Vervolgstappen voor vaste verblijfplaatsen van vleermuizen zijn niet aan de orde.

Vliegroutes en foerageergebieden

Het plangebied en directe omgeving bestaat uit open terrein en nieuwe bebouwing, omgeven door enkele bomenrijen. Het gebied wordt mogelijk door vleermuizen als Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis, Laatvlieger, Watervleermuis en Rosse vleermuis gebruikt als vliegroute en foerageergebied. In het plangebied en de omgeving blijven na uitvoer van de plannen, voldoende geleidende elementen aanwezig in de vorm van beplanting en bebouwing. Ook gaat geen onmisbaar foerageergebied verloren, aangezien in de omgeving voldoende alternatieve foerageergebieden resterend. De voorgenomen

plannen geven dan ook geen aanleiding schade te veronderstellen aan onmisbare vliegroutes en foeragegebieden van vleermuizen. Vervolgstappen voor vliegroutes en foeragegebieden van vleermuizen zijn niet aan de orde.

Overige zoogdieren

Bij overige zoogdieren wordt onderscheid gemaakt in drie categorieën met een verschillende beschermingsregime (zie kader 1.1).

Soorten van Habitatrichtlijn en de Verdragen van Bern en Bonn

Waterspitsmuis

Waterspitsmuis komt vooral voor in en langs schoon, niet te voedselrijk, vrij snel stromend tot stilstaand water met een behoorlijk ontwikkelde watervegetatie en ruig begroeide oevers. Beken, poelen, natuurlijke vijvers, rivieren, snelstromende (bos)beekjes, moerassen, moerasbossen, rietlanden, elzenbroekbossen en kruidenrijke oevertvegetaties vormen vaak geschikte biotopen (mineleni.nederlandsesoorten.nl).

In het plangebied komen in beperkte omvang natte laagtes, kwelplekken en matig ontwikkelde natte ruigtes voor. De watergangen zijn recent geschoond en oevers deels gemaaid, waardoor zij ongeschikt zijn als leefgebied voor Waterspitsmuis (zie figuur 3.1). Uit bekende verspreidingsgegevens blijkt dat deze soort niet in het plangebied of de directe omgeving is waargenomen. De meest nabije en recente waarnemingen zijn gedaan in de Hoge Mieden, ten westen van de Grutte Brekken op meer dan drie kilometer afstand van het plangebied (NDFP 2017).

Er zijn als gevolg van de voorgenomen plannen geen negatieve effecten te verwachten ten aanzien van Waterspitsmuis. Vervolgstappen voor deze soort zijn dan ook niet aan de orde.

Figuur 3.1: Voorbeeld van een van de geschoonde en gemaaide watergangen in het plangebied. Foto: A. Kuipers, Eco-groen.

Overige soorten

Vaste verblijfplaatsen van Waterspitsmuis en overige soorten die zijn opgenomen in de Habitatrichtlijn en de Verdragen van Bern en Bonn worden op basis van terreinkenmerken, het veldbezoek, en bekende verspreidingsgegevens (NDFP) uitgesloten in het plangebied. Vervolgstappen voor deze soorten zijn niet aan de orde.

Nationaal beschermde soorten (zonder provinciale vrijstelling)

Op basis van bekende verspreidingsgegevens en het ontbreken van sporen en/of geschikt leefgebied van overige nationaal beschermde zoogdieren, zonder vrijstelling (zoals Das, Eekhoorn en Steenmarter) kunnen vaste verblijfplaatsen van deze soorten worden uitgesloten in het plangebied.

Nationaal beschermde soorten (met provinciale vrijstelling)

In het plangebied zijn vaste verblijfplaatsen van grondgebonden zoogdiersoorten aangetroffen en/of te verwachten. Dit zijn onder andere Veldmuis, Aardmuis, Mol, Egel, Huisspitsmuis, Bosspitsmuis *spec.*, Dwergmuis en Bosmuis. Bij de geplande ingrepen kunnen enkele exemplaren van deze grondgebonden zoogdieren geschaad worden. In voorliggende situatie geldt in de provincie Fryslân automatisch vrijstelling van de verbodsartikelen uit de Wet natuurbescherming, waardoor het nemen van vervolgstappen voor deze zoogdieren niet aan de orde is.

3.4 Broedvogels

Bij broedvogels wordt onderscheid gemaakt in twee categorieën met een verschillende beschermingsregime (zie kader 1.1).

Broedvogels met jaarrond beschermde nesten

Roek

Langs de zuidrand van het plangebied (Melkweg) is een roekenkolonie aanwezig. In 2016 waren hier minimaal 13 bezette nesten (NDFP 2017). Tijdens het veldbezoek in 2017 zijn langs de hele weg zeker 30 (resten van) nesten waargenomen (zie bijlage 1).

De inrichting van het te bebouwen deel van het plangebied heeft, gezien de relatief grote afstand van circa 300 meter tot de kolonie en de gewinning van de Roek aan menselijke activiteiten, geen negatieve effecten op het voortbestaan van de kolonie. Naar verwachting wordt het plangebied gebruikt als foeragegebied. Tijdens werkzaamheden worden delen van het plangebied (tijdelijk) minder geschikt voor deze functie. Roeken zijn alleseters die niet aan een specifiek biotoop gebonden zijn. Wel wordt met name op graslanden en op (net bewerkt) akkerland gevoerageerd. Omdat roeken een groot foerageergebied van circa 1500 meter rondom hun broedplaatsen gebruiken, wordt ingeschat dat het plangebied niet onmisbaar is voor Roek als foerageergebied. In de omgeving van het onderzoeksgebied blijven voldoende alternatieve foeragemogelijkheden aanwezig in de vorm van akkers en graslanden ten noorden en oosten van Lemmer. Bovendien zullen grote delen van het plangebied na inrichting ook (weer) geschikt worden als foerageergebied. Vervolgstappen voor Roek zijn dan ook niet aan de orde.

Overige soorten

Op basis van het uitgevoerde veldbezoek en de terreinkenmerken worden geen overige jaarrond beschermde nesten van broedvogels met jaarrond beschermde nesten, zoals roofvogels, uilen, Huismus en Gierzwaluw (zie kader 3.2 volgende pagina) in het plangebied en de directe omgeving verwacht.

Kader 3.2 Broedvogels met jaarrond beschermde nestplaatsen

Onder jaarrond beschermde nesten van broedvogels wordt verstaan: in functie zijnde nesten van de Ooievaar, Boomvalk, Buizerd, Havik, Ransuil, Roek, Wespandief, Zwarte wouw, Slechtvalk, Sperwer, Steenuil, Kerkuil, Oehoe, Gierzwaluw, Grote gele kwikstaart en Huismus. Voor sommige andere soorten geldt dat de nesten jaarrond beschermd zijn als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

Overige broedvogels

In het plangebied is broedbiotoop aanwezig voor algemene vogelsoorten van open grasland, ruigten en oevers zoals Kievit, Scholekster, Rietgors, Winterkoning, Merel, Heggenmus, Zwartkop, Tjiftjaf, Knobbelswaan, Wilde eend, Waterhoen en Meerkoet.

Voor alle inheemse vogelsoorten geldt een verbod op handelingen die soorten, nesten, eieren of vaste rust- of verblijfplaatsen beschadigen of verstoren. Voor werkzaamheden met schadelijke effecten op broedvogels wordt veelal geen ontheffing verleend, omdat het uitvoeren van de werkzaamheden buiten het broedseizoen over het algemeen een goed alternatief vormt. In het kader van de Wet natuurbescherming wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd, omdat deze per soort en vaak per jaar kan verschillen. Van belang is of een broedgeval wordt verstoord, ongeacht de datum. Voor de meeste soorten kan de periode tussen half maart en eind juli worden aangehouden als broedseizoen.

3.5 Amfibieën

Bij amfibieën wordt onderscheid gemaakt in drie categorieën met een verschillende beschermingsregime (zie kader 1.1).

Soorten van Habitatrichtlijn en de Verdragen van Bern en Bonn

Voortplanting en overwintering van amfibieën die zijn opgenomen op Habitatrichtlijn en de Verdragen van Bern en Bonn zoals Rugstreeppad wordt op basis van het veldbezoek, terreinkenmerken en bekende verspreidingsgegevens (NDFP 2017) uitgesloten. Vervolgstappen voor deze soorten zijn niet aan de orde.

Nationaal beschermde soorten (zonder provinciale vrijstelling)

Voortplanting en overwintering van nationaal beschermde amfibieën zonder provinciale vrijstelling wordt op basis van het veldbezoek, terreinkenmerken en bekende verspreidingsgegevens (NDFP 2017) uitgesloten. Vervolgstappen voor deze soorten zijn niet aan de orde.

Nationaal beschermde soorten (met provinciale vrijstelling)

In het plangebied komt zowel voortplanting als overwintering van nationaal beschermde amfibieën met provinciale vrijstelling voor. Het betreft algemene soorten zoals Kleine watersalamander, Gewone pad, Bastaardkikker, Meerkikker en Bruine kikker.

Bij de geplande ingrepen kunnen enkele exemplaren van vrijgestelde beschermde amfibieën geschaad worden. In voorliggende situatie automatisch vrijstelling van de verbodsartikelen uit de Wet natuurbescherming, waardoor het nemen van vervolgstappen voor deze amfibieën niet aan de orde is.

3.6 Vissen

In de watergangen in het plangebied en de directe omgeving zijn algemene vissoorten aanwezig zoals Kleine modderkruiper, Baars en Driedoornige stekelbaars. Er zijn geen beschermde vissen of vissensoorten van de Rode Lijst aangetroffen in het plangebied en omgeving. Gezien bekende verspreidingsgegevens en biotoopomstandigheden zijn deze soorten hier ook niet te verwachten. Het nemen van vervolgstappen voor beschermde vissen of soorten van de Rode Lijst is niet aan de orde.

3.7 Overige soortgroepen

Op basis van de terreinkenmerken, habitateisen en bekende verspreidingsgegevens (NDFP 2017) wordt in het plangebied geen voortplanting of vaste verblijfplaatsen verwacht van overige beschermde soorten uit de Wet natuurbescherming. Het nemen van vervolgstappen in het kader van de Wet natuurbescherming is niet aan de orde voor overige soortgroepen (reptielen en ongewervelden).

4. Geraadpleegde bronnen

Literatuur

Lange, R., P. Twisk, A. van Winden & A. van Diepenbeek (2003). Zoogdieren van West-Europa. Stichting Uitgeverij KNNV, Utrecht.

Ministerie van EZ (2015). Besluit van de Minister van Economische zaken van 15 oktober 2015, DGAN-PDJNG / 15129301, houdende vaststelling van geactualiseerde Rode lijsten flora en fauna.

Ministerie van I&M (2012). Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte.

Ministerie van LNV (2009). Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van 28 augustus 2009, 25344, houdende vaststelling van geactualiseerde Rode lijsten flora en fauna.

Provincie Fryslân (2016). Provinciaal Natuurbeheerplan 2017 Provincie Fryslân. Vastgesteld door Gedeputeerde Staten van Fryslân op 27 september 2016.

Staatsblad van het koninkrijk der Nederlanden (2016). Jaargang 2016, Nr. 34. Wet van 16 december 2015, houdende regels ter bescherming van de natuur (Wet natuurbescherming).

Veeman I. & M.A. Heinen (2007). Ecologisch onderzoek Tramdijk Oost, Lemmer; Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden in het kader van natuurwet- en regelgeving. Rapport 06-358. EcoGroen Advies, Zwolle.

Internet

Gebiedendatabase Natura 2000 (<http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000>)

Ministerie van EZ (<http://mineleni.nederlandsesoorten.nl>)

Ministerie van EZ (2016). (<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/natuur-en-biodiversiteit/inhoud/nieuwe-natuurwet>).

NDFF Uitvoerportaal (<https://ndff-ecogrid.nl>). Geraadpleegd 30 oktober en 14 november 2017.

Provincie Fryslân (2017). (<http://fryslan.maps.arcgis.com/home/webmap/viewer.html?webmap>)

Bijlagen

Bijlage 1 – Verspreidingskaart Roek

